

Nils Hast

Nils Hast är fondförvaltare för räntor och krediter i ODIN fonderna. Civilingenjör från KTH, Stockholm.

Kommentar

Trump ser inte globaliseringens fördelar

Nils Hast följde med presidentvalet på plats i Washington, och beskrev valresultatet som ofattbart för både demokrater och republikaner. Vid Ekonomiska samfundets medlemsmöte i Hanken 5.4.2017 höll Hast ett anförande om vad president Donald Trump betyder för investerare på lång sikt. Kommentaren bygger på anförandet om vilken Trumps politik och vilken republikanernas politik i ekonomiska frågor är.

Handelspolitiken är ett område där president Donald Trump har en ny linje, som avviker från den som republikanerna traditionellt har stått för. Han har en merkantilistisk syn på handel, som ett nollsummespel, med vinnare och förlorare. I hans värld är USA förloraren på dagens handelsordning. Det är en anmärkningsvärd utgångspunkt då USA har varit pådrivaren för att bygga upp dagens handelspolitiska arkitektur. Men det är klart att med en mer "laglös" handelsordning skulle nog USA i kraft av sin storlek kunna ha en relativt sett bättre position. Men det skulle vara i en betydligt fattigare och mer instabil värld.

Trump har under lång tid kritiserat det

som han ser som för USA dåliga handelsavtal. Han menar att USA dragit det kortaste strået gång på gång och han ser inte, eller vill inte låtsas om, de fördelar som USA har dragit av den rådande handelsordningen. Här är han en främmande fågel i det republikanska partiet, som ser sig självt som frihandelsvänligt. Partiet ser frihandel som en del av sin företagsvänliga politik. I de här frågorna ligger Trump mycket närmare demokraterna och speciellt deras vänsterflygel, med fackföreningar och folkvalda från tunga industristater i Mellanvästern. Här hittar vi samma skepsis till och motstånd mot frihandel.

Men precis som på många andra områden ser vi en president Trump som backar från det som kandidat Trump sagt. Som kandidat skulle Kina klassificeras som valutamanipulator och en rad frihandelsavtal, bland annat Nafta skulle sägas upp. Som president har Trump varit försiktigare, och väl är väl det. Han valde att inte stämpla Kina som valutamanipulator och han nöjer sig med en omförhandling av Nafta.

Mer samsyn om en skattereform

På andra områden är Trump mer i linje med det som är republikansk ekonomisk politik. Det gäller skatter och avregleringar, där Trump och republikanerna vill få till stånd en skattereform med syfte att förenkla skattesystemet och sänka de federala skatterna, framför allt för företag. USA har en av de högsta bolagsskatterna i OECD. Den effektiva skattesatsen ligger lägre, eftersom man samtidigt har generösa avdragsmöjligheter. Men man ligger trots allt fortfarande högt jämfört med andra länder.

Det mest rationella hade varit att sänka skattesatsen och samtidigt ta bort avdragen, och detta är Trumps utgångspunkt. Frågan är dock hur realistiskt det är då det finns många som skulle förlora på det. Investmentbanken Goldman Sachs gjorde tidigare i år en analys på vad den effektiva skattesatsen är i olika sektorer av den amerikanska ekonomin. De kommer fram till att byggindustrin och företag i konsumentsektorn är de som idag betalar högst (effektiv) skatt, och är

därmed de som skulle vara vinnare på en sådan skattereform. Förlorarna skulle vara fastighetsbolag och bolag inom energi- och hälsosektorn, då dessa företag enligt samma rapport betalar lägst effektiv skatt idag.

Republikanerna har varit noga med att en skattereform ska vara inkomstneutral och det är vissa konservativa grupper (Tea Party-grupperingen) inom partiet som trycker på att man inte ska ge upp det kravet. Det blir dock svårt att uppfylla eftersom aptiten att öka skatterna är låg och det är begränsat vad i den federala budgeten man kan dra in på, då de stora utgiftsposterna är försvar och sociala trygghetssystem. Det är i det här perspektivet man ska se Trumps förslag till sjukvårdsreform. Republikanerna hade lovat att riva upp Obamas sjukvårdsreform och Trump menade att hans förslag skulle spara betydande summor, vilka skulle delvis finansiera skattereformen. Nu kunde dock inte republikanerna enas och det hela blev ett stort politiskt nederlag för Trump och republikanska ledare i kongressen.

Protektionistisk ådra

Ett annat element av en skattereform som har diskuterats flitigt mellan republikanerna är en så kallad Border Adjustment Tax (BAT). Det skulle vara en skatt som gör importerade varor dyrare genom att lägga en skatt på dem, samtidigt som skatten på varor som exporteras sänks. BAT spelar an på Trumps protektionistiska ådra. Samtidigt är det republikaner i representanthuset som varit drivande för BAT, mer än Trump själv.

Fördelen med BAT är att en sådan skatt skulle kunna ge betydande intäkter, som skulle kunna finansiera andra skattesänkningar. Men som princip låter det lite konstigt att beskatta inhemsk konsumtion extra mycket (på importerade varor) medan man gör konsumtion i andra länder (av exporterade amerikanske varor) billigare. Det kan ju inte gynna den amerikanske konsumenten.

President Trump vill också avreglera den amerikanska ekonomin och avbyråkratisera den federala förvaltningen. Avreglering och avbyråkratisering är traditionella republikanska politiska "slagord". Frågan är dock vad man fyller dem med.

Än så länge har det handlat om att lätta upp och modernisera regleringarna för finanssektorn, som ju infördes efter finanskrisen. Här är man i princip eniga. Det andra området som är föremål för avreglering har varit miljöpolitiken. Här är republikanerna mer splittrade, även om de flesta står bakom Trumps initiativ att ta bort en del av de miljöregleringar som hans företrädare införde.

Investeringar i infrastruktur är ett område där Trumps linje ligger närmare demokraternas än sitt eget partis. Här blir det intressant att se om han lyckas få till en politik som får stöd över partigränsen. Det skulle i så fall kunna vara en början på ett bättre samarbetsklimat i amerikansk politik. Personligen är jag skeptisk till att han får till det. Han är inte en samlade person, milt sagt. Tvärtom lyckas han så aggraverad och konflikt nästan hela tiden. Det ligger därför långt bort att se hur han skulle kunna samla det splittrade USA och inte minst ett Washington DC som grävt skyttegravar under i alla fall de två föregående presidenternas tid i Vita huset.

Ökad polarisering

På senare år har amerikansk politik polariserats allt mer och det här samarbetet har blivit svårare. Flera politiker för en debatt som hör mer hemma i ett parlamentariskt system. När de två partierna inte samarbetar blir det amerikanska systemet handlingsförlamat.

På den ekonomiska politikens område är presidentens makt begränsad. Han lägger visserligen fram en budget, men det är representanthuset och senaten som behandlar budgeten och har att besluta om den federala budgeten. Det gör att den budget som blir verklighet ofta kan se väldigt annorlunda ut än presidentens ursprungliga förslag. I alla fall när presidenten inte samarbetar med kongressen.

Presidenten har däremot betydande makt över handelspolitiken och den tangerar ju ekonomisk politik. I linje med maktindelningen beskriven ovan, måste det alltså till samarbete och kompromisser; först republikaner sinsemellan och sedan (i alla fall i vissa frågor) med demokraterna.

En politik för gårdagen

Men det största problemet med Trumps ekonomiska politik är att det är en politik för gårdagen

och att den inte erkänner att globaliseringen också för mycket gott med sig. Istället för att försöka bekämpa globalisering, borde man föra en politik som utnyttjar den. Det är svårare att förklara och bilda opinion för en sådan politik, men det är nödvändigt. Hillary Clinton lyckades inte med det, men det framstod inte som att hon ens försökte.

”Det största problemet med Trumps ekonomiska politik är att det är en politik för gårdagen och att den inte erkänner att globaliseringen också för mycket gott med sig. Istället för att försöka bekämpa globalisering, borde man föra en politik som utnyttjar den.”

En skattereform är nödvändig såväl för personbeskattning som för företagsbeskattning. Det är dock många som har mycket att förlora på en förenkling av systemet. Förutom företag inom vissa sektorer, som nämns ovan, finns det arméer av skatterådgivare som lever gott på ett komplicerat skattesystem. The Economist hade en uppgift om att det i USA finns fler skatterådgivare än det finns brandmän och poliser sammantaget.

Framtiden får utvisa vad Trump och republikanerna lyckas få till. Men det är bråttom. Som opinionen ser ut nu riskerar republikanerna att förlora åtminstone senaten, och kanske också representanthuset, vid valet i november 2018. Men vem vet. Om demokraterna vinner senaten och representanthuset 2018 kanske vi får se en ny president Trump som gör ”deals” och får till det samarbete över partigränsen som USA saknar idag och som krävs för att deras politiska system ska fungera. Det får dock anses som en lågoddsare.